ಸೃಜನಿ

SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development (SIJIRD)
Volume-2 Issue 6, January-February 2024, Pp.65 - 73
Bi-Monthly, Peer-Reviewed, Open Access, Indexed Journal

I S S N: 2583-3510
SIRDF
JOURNALS
editor@srujani.in
www.srujani.in

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು : ಒಂದು ಅವಲೋಕನ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮದ್ದೂರು ತಾಲೂಕು ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ)

ಬೇಬಿಕಲಾ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

Abstract:
‘ಸಕ್ಕರೆ ಜಿಲ್ಲೆ’ ಮಂಡ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶವು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆ ಮುಕ್ತ (Open Defection Free-ODF) ಎಂದು 2ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2017ರಂದು ಘೋಷಣೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವವನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಕೆ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಲವು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮುದಾಯದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಮದ್ದೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: *ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆ ಮುಕ್ತ, ಘನತ್ಯಾಜ ನಿರ್ವಹಣೆ.*

ಪೀಠಿಕೆ

‘ನಮ್ಮ ಹೆಜ್ಜೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಡೆಗೆ – ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮುಕ್ತ ಪರಿಸರದೆಡೆಗೆ’ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೀಗ ಏಕ ಬಳಕೆಯ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮುಕ್ತ ಸ್ವಚ್ಛ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಅಭಿಯಾನ ಆರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ‘ಮನೆಯೇ ಮೊದಲ ಪಾಠಶಾಲೆ, ತಾಯಿ ತಾನೇ ಮೊದಲ ಗುರು’ ಎನ್ನುವ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಶಾಲೆ/ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ, ಗ್ರಾಮ ಪೂರ್ತಿ ಪಸರಿಸಿ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಸಿ ‘ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮುಕ್ತ ಶಾಲೆ’, ‘ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮುಕ್ತ ಕಾಲೇಜು’, ‘ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮುಕ್ತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ’ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆಂದೋಲನದ ಸ್ವರೂಪ ನೀಡಿದೆ. ಪರಿಸರದ ಮಹಾಶತ್ರುವಾಗಿರುವ

Please cite this article as: ಬೇಬಿಕಲಾ. (2024). ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು : ಒಂದು ಅವಲೋಕನ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮದ್ದೂರು ತಾಲೂಕು ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ). *ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್,* 2(6), 65–73.

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಜನರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ, ಸುಂದರ ಪರಿಸರ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.

ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಆಟೋ ಟಿಪ್ಪರ್‌ಗಳ ಖರೀದಿ, ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಏಕ ಬಳಕೆಯ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮನೆಮನೆಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳ ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ಹಸಿ ಮತ್ತು ಒಣ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ವಿತರಣೆ; ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ತೊಟ್ಟಿಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಸ್ವಚ್ಛ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆ

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ 233 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಮೂಲಕ ಶ್ರಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ನಿರ್ಣಯದಂತೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ತಮ್ಮ 14ನೇ ಹಣಕಾಸು ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ವೀಡ್ ಕಟ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಗಾರ್ಡನ್ ಟೂಲ್ಸ್ ಮಾದರಿಯ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಗೆ ಅವಕಾಶ, ಕೈಗವಸು ಖರೀದಿಗೆ ಅವಕಾಶ, ಒಣ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ದುರಸ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ. ಹೋಬಳಿಗೆ ಒಂದು ಫಾಗಿಂಗ್ ಯಂತ್ರ ಖರೀದಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಗುರಿ–ಚಟುವಟಿಕೆ

ಏಕ ಬಳಕೆಯ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ಶಾಲಾ/ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಮನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಕಸ ವಿಗಂಡಣೆ ಮತ್ತು ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲಗಳನ್ನು ನೀಡದಂತೆ ಅಂಗಡಿ ಮಾಲೀಕರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ, ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಅಥವಾ ಮರು ಬಳಕೆಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಂತೆ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನಿಂದ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಮನೆಮನೆಗೆ ಮತ್ತು ಅಂಗಡಿ ಮಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು. 'ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮದಾನ' ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ತಂಡಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮದಾನ ಶಿಬಿರ, ಗ್ರಾಮದ ರಸ್ತೆ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿನ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳ ತೆರವು. ನೀರಿನ ಟ್ಯಾಂಕ್, ತೊಂಬೆ, ಗಟಾರಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಆಟೋಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ನಿಷೇಧ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಾಪಾಡುವ ಕುರಿತು ಪ್ರಚಾರ, ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ 'ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್' ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಜಾಥಾ, ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕುರಿತು ಸೃಜನಶೀಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅರಿವು, ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕುರಿತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವಿಕೆ, ಪ್ರಬಂಧ ರಚನೆ, ಚರ್ಚಾ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ನಾಟಕ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ಆಯೋಜನೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಜಿಲ್ಲಾ

ಪಂಚಾಯಿತಿ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಭೆ–ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಾಟಲ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸದೇ ಸ್ಟೀಲ್/ಗಾಜಿನ ಬಾಟಲ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ, ಶಾಲಾ/ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನೀರು ಕೊಂಡ್ಯೋಯ್ಯಲು ಸ್ಟೀಲ್ ಬಾಟಲ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಸಿದಿರುವ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ.ಡಿ.ಪಿ. ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಆಯೋಜನೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಕಲ್ಯಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಭೆ ಕರೆದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಮದ್ದೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ, ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ ಮತ್ತು ಚನ್ನಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ

ಇದೀಗ ಸಾಕ್ಷರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಬಲೀಕರಣದತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿ, ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿದೆ. ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆ ಮುಕ್ತ, ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸುರಕ್ಷಿತ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಾಸಿಗಳ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಮಾದರಿ ಆಯ್ಕೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಎಲ್ಲಾ 03 (ಮೂರು) ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಲಾ 10 ಜನರಂತೆ ಒಟ್ಟು 30 ಮಂದಿಯನ್ನು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದರಿ ಗಾತ್ರ

ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರು	ಪುರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಒಟ್ಟು
ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ	05	05	10
ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ	05	05	10
ಚನ್ನಸಂದ್ರ	05	05	10
ಒಟ್ಟು	15	15	30

ಕೋಷ್ಟಕ 1 ರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾದರಿ ಗಾತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. 30 ಜನರನ್ನು ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿ ವಿಧಾನದಂತೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ 05 ಮಂದಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು 05 ಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ವಿಧಾನ

ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಮೂಲಗಳಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳಾದ ಸಂದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಅವಲೋಕನದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಮೂಲಕ ಖುದ್ದು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಇದ್ದ ಅವಕಾಶಗಳು ಹಾಗೂ ಸವಾಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪೂರಕವಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮೂಲಗಳಾದ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ, ಹಾಗೇ ಇಲಾಖೆ ಹೊರತಂದಿರುವ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನೀತಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್‌ನ ಕೈಪಿಡಿ, ವಿವಿಧ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳು

ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆ ಮುಕ್ತ –ಸುಸ್ಥಿರತೆ

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶುಚಿತ್ವ ಕಾಪಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆ ಮುಕ್ತ – ಸುಸ್ಥಿರತೆಯೆಡೆಗೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರಂತರ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಲು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ, ಅವಳಿ ಗುಂಡಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರಂತರ ಬಳಕೆ, ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿ/ಬಳಕೆಯೋಗ್ಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿರಂತರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಕಾರ, ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಳಿಕ ಘನ ತ್ಯಾಜ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು. ಈ ರೀತಿಯ ಸವಾಲುಗಳನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗಂಭೀರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಗಿವೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಮನೆಯೇ ಮೊದಲ ಪಾಠ ಶಾಲೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮನೆ ಹಂತದಿಂದಲೇ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿನೂತನ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಮನೆಮನೆಗೆ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹ ಡಬ್ಬಿ ವಿತರಣೆ, ಮನೆಮನೆಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳ ವಿತರಣೆ, ಗ್ರಾಮದ ಆಯ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹ ತೊಟ್ಟಿಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ, ಆಟೋ ಟಿಪ್ಪರ್‌ಗಳ ಖರೀದಿ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಸಹಾಯಕ ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಕಸ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: 2 ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಘನತ್ಯಾಜ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ತಾಲೂಕು	ಗ್ರಾ.ಪಂ ಸಂಖ್ಯೆ	ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಘಟಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನಿರ್ಮಾಣ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಘಟಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಆಟೋ ಟಿಪ್ಪರ್ ಹೊಂದಿರುವ ಗ್ರಾ.ಪಂ.ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕಸ ಸಂಗ್ರಹ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಿರುವ ಗ್ರಾಪಂಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
1	ಮಂಡ್ಯ	46	04	12	35	46
2	ಮದ್ದೂರು	42	07	12	28	42
3	ಮಳವಳ್ಳಿ	39	05	18	22	39
4	ನಾಗಮಂಗಲ	27	04	10	19	27
5	ಕೆ.ಆರ್.ಪೇಟೆ	34	04	07	25	34
6	ಪಾಂಡವಪುರ	24	07	06	18	24
7	ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ	21	01	04	14	21
	ಒಟ್ಟು	233	32	69	161	233

ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ (ಐ,ಇ.ಸಿ)

ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ (ಐ.ಇ.ಸಿ) ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕುರಿತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಬಲ್ಲದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಘಟಕಾಂಶಗಳ ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ (ಐ.ಇ.ಸಿ) ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಜನರಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಸ್ಪಂದನೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿವೆ.

ಮನೆಮನೆಗೆ ಕರಪತ್ರ ಹಂಚುವುದು, ಗೋಡೆ ಬರಹ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳ ರಚನೆ, ಟಾಂ ಟಾಂ, ಆಟೋ ಪ್ರಚಾರ, ಬೀದಿ ನಾಟಕ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಪೋಸ್ಟರ್‌ಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ, ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಚಾರ, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪೋಷಕರ ಮನವೊಲಿಕೆ, ಸ್ವ–ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗುಂಪು ಸಭೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ಹತ್ತಾರು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಶೇ 100ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವುದು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಂದಲೂ ದೊರತ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3: ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸ ೦.	ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರು	ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು
1	ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ	805	805
2	ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ	306	306
3	ಚನ್ನಸಂದ್ರ	328	328
	ಒಟ್ಟು	1,439	1,439

ಮೂಲ: 2011ರ ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ ವರದಿ

ಮೇಲಿನಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 1,439 ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೂಡ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಪ್ರತಿಫಲವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಹೆಚ್.ಬಿ.ಮಧುಸೂದನ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಶೇ 100ರಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಬಯಲು ಶೌಚಮುಕ್ತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 4: ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರು	ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ		
		ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	**ಒಟ್ಟು**
1	ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ	10 (100.0)	0 (0.0)	**10** (100.0)
2	ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ	9 (90.0)	1 (10.0)	**10** (100.0)
3	ಚನ್ನಸಂದ್ರ	9 (90.0)	1 (10.0)	**10** (100.0)
	ಒಟ್ಟು	28 (93.3)	2 (6.7)	**30** (100.0)

ಕೋಷ್ಟಕ 4ರಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಸುತ್ತಿರುವವರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.93.3 ರಷ್ಟಿದೆ. ಗ್ರಾಮವಾರು ನೋಡಿದಾಗ ಗೊರವನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇ.100 ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ ಮತ್ತು ಚನ್ನಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.90 ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 5: ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದಿರುವವರ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
1	ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ	9 (90.0)	1 (10.0)	**10** (100.0)
2	ಉಪ್ಪಿನಕೆರೆ	8 (80.00	2 (20.0)	**10** (100.0)
3	ಚನ್ನಸಂದ್ರ	8 (80.0)	2 (20.0)	**10** (100.0)
	ಒಟ್ಟು	**25 (83.3)**	**5 (16.7)**	**30** (100.0)

ಕೋಷ್ಟಕ 5ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾರ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಜನರು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿದ್ದು, ಶೇ 100ರಷ್ಟು ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಬಳಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇರುವಂತೆ ಕಸ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಶೇ.83.3 ರಷ್ಟು ತ್ಯಾಜನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಶೇ.16.7 ರಷ್ಟು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕಾಳಜಿಹೊಂದಿರದಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಹಸಿ ಮತ್ತು ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಕುವುದು, ಮನೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳಿರುವುದು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದೇನೆಂದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳು

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವ ಕುರಿತು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ

ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು,ಮನೆಮನೆ ಸಂವಹನದ ಮೂಲಕ ಸುಧಾರಿತ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರಂತರ ಬಳಕೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅನೈರ್ಮಲ್ಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು, ನಿರುಪಯೋಗಿ ಅಥವಾ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿ/ಬಳಕೆಯೋಗ್ಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿರಂತರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಕಾರ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸವಾಲುಗಳು

- ಅಶುಚಿತ್ವದಿಂದ ಎದುರಾಗಬಹುದಾದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು.
- ಮನೆಯೊಳಗಿರುವ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಒಳಸಲು ನಾಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಜರಿಕೆ.
- ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಗಮನಕೊಡದೆ ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು.
- ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆ

ಪ್ರಮುಖ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

- ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಶೇ 100ರಷ್ಟು ಶೌಚಾಲಯಗಳುನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಿದೆ.
- ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಆಯಾಮವಾಗಿಯೂ ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರದೇ ಗೌರವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು, ಚರಂಡಿಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪೂರಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿದ್ದು ಡಸ್ಟ್ ಬಿನ್‌ಗಾಗಿ ನೀಲಿ ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಬಕೇಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ನೀಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ
- ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಮನೆಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳು, ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಲಹೆಗಳು

- ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.
- ಶೌಚಾಲಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಬೇಕು
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಅಳೆಯದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಳಕೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗುಣಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸದ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕು

- ಗ್ರಾಮ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.
- ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಕ್ರಮವಹಿಸಬೇಕು.
- ಗ್ರಾಮೀಣರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು.
- ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಬೇಕು

ಉಪಸಂಹಾರ

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆ ಮುಕ್ತ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಕಡ್ಡಾಯ ಸುರಕ್ಷಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ನೀತಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾದರಿ ಉಪ ವಿಧಿಗಳು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಇಲಾಖೆ.
- ರಾಜೇಶ್. ಎಚ್. ಆರ್. *ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ.* ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಕಾಸ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ.
- Bhattacharya, S., Sharma, D., & Sharma, P. (2018). Swachh Bharat Mission: an integrative approach to attain public health in India. *International Journal of Environment and Health*, *9*(2), 197. https://doi.org/10.1504/ijenvh.2018.092800
- Mohapatra, G. (2019). Projected Behavioural change in Swachh Bharat Mission: A Public Policy perspective. *Indian Journal of Public Administration*, *65*(2), 451–474.
- Report ODF Plus Declaration Of Villages And SLWM Arrangement, Swachh Bharat Mission(G) Phase – II,
- Vishwakarma, D. (2016). Swachh Bharat abhiyan Clean India abhiyan. *International Research Journal of Management, IT and Social Sciences*, *3*(3).

ಅನುಬಂಧ–1

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರವ ಸಂಶೋಧಕರು

ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಶೋಧಕರು

ಗೊರವನ ಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛ ಸಂಕೀರ್ಣ

ಶಾಲಾ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಕಸಸಂಗ್ರಹಣ ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರವುದು

ಗೋಡೆ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಸ್ವಚ್ಛತ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿರುವುದು